

زندان مقاومت در

خاطرات عباس رادینا ۱۳۴۰-۱۳۴۳

محاکمات و مدافعات عباس رادینا - مصطفی مفیدی - محمد بستکار ۱۳۴۳

به کوشش: دکتر ابراهیم یزدی

انتشارات قلم

فهرست :

یازده
پانزده

مقدمه :

خلاصه‌ای از زندگینامه مرحوم عباس رادنیا (۱۲۹۳ - ۱۳۶۱)

قسمت اول : خاطرات عباس رادنیا

فصل اول - دستگیری و زندان سال ۱۳۴۰

- یادداشتهای روزانه زندان (دوره اول)

(۴۰/۶/۲۹ تا ۴۰/۴/۲۹)

۱

۵۰

- گزارش ملاقات با نخست وزیر

۵۶

- ادامه یادداشتها

فصل دوم - دستگیری و زندان سال ۱۳۴۲

- یادداشتهای روزانه زندان (دوره دوم)

۷۷

(۴۲/۵/۲۴ تا ۴۲/۴/۴)

- ۱۳۶ - تحلیل مختصری از علل بازداشت ما
- ۱۴۳ - توطئه علیه نهضت
- ۱۴۶ - ادامه یادداشتهای از ۴۲/۵/۲۵ تا ۴۲/۷/۱۳
- ۱۹۷ - نامه به دادستان دادرسی ارتش
- ۱۹۹ - ادامه یادداشتهای روزانه از ۴۲/۷/۱۴ تا ۴۲/۷/۲۲
- ۲۱۵ - خلاصه بازپرسی (۴۲/۷/۲۳)
- ۲۱۷ - ادامه یادداشتهای روزانه از ۷/۲۴ تا ۴۲/۷/۲۵
- ۲۲۰ - داستان انتقال زندان ما
- ۲۲۱ - سرگذشت یک زندانی
- ۲۲۴ - ادامه یادداشتهای از ۷/۲۶ تا ۴۲/۸/۱۸
- ۲۲۹ - انتقال به زندان موقت شهربانی
- ۲۳۴ - ادامه یادداشتهای ۸/۱ تا ۴۲/۱۰/۶
- ۳۰۱ - نامه دوم عباس رادنیای به دادستان ارتش (۴۲/۱۰/۵)
- ۳۰۶ - ادامه یادداشتهای روزانه (۴۲/۱۰/۷ تا ۴۲/۱۰/۱۳)
- ۳۲۱ - دو نامه از رادنیای

فصل سوم - دستگیری و زندان سال ۱۳۴۳

- ۳۲۷ - یادداشتهای دوره سوم زندان (۴۳/۲/۲ تا ۴۴/۸/۸)
- بازداشت مجدد (سه ماه پس از آزادی)
- به همراه بسته‌نگار، مفیدی
- یادداشتهای ۴۳/۲/۲ تا ۴۳/۳/۱۰

قسمت دوم:

- بخشهایی از جریان محاکمات:
عباس رادنیای - محمد بسته‌نگار و مصطفی مفیدی

فصل چهارم:

- جریان محاکمه در دادگاه عادی شماره ۱ دادرسی ارتش سال ۱۳۴۳
- ۳۵۷ - خلاصه بازجویی های رادنیا، بسته نگار و مفیدی
- ۳۷۵ - صدور قرار مجرمیت (۴۳/۳/۱۱)
- ۳۸۲ - کیفرخواست دادستان ارتش:
- ۳۸۵ - سازمان و تشکیلات و انجمن های وابسته
- ۳۸۵ - فعالیت نشریاتی و تبلیغاتی
- ۳۸۷ - رویه و هدف واقعی
- محاکمه متهمین - خلاصه جریان دادگاه بدوی شماره ۱ دادرسی ارتش
- ۳۹۲ ۴۳/۰۷/۱۹
- ۴۰۰ - خلاصه وقایع ۴/۳ تا ۴۳/۷/۲۸
- ۴۰۳ - سه نامه اعلام عدم پذیرش وکلای تسخیری از جانب دادگاه
- ۴۰۵ - ادامه یادداشتها
- ۴۱۰ - جلسات دادگاه
- ۴۱۳ - اعلام سکوت متهمین در دادگاه
- اعلام سکوت مصطفی مفیدی ۴۳/۰۹/۲۴
- اعلام سکوت محمد بسته نگار ۴۳/۰۹/۲۴
- اعلام سکوت عباس رادنیا ۴۳/۰۹/۲۴
- ۴۱۶ - ادامه جلسات دادگاه
- ۴۱۸ - متن قرار صلاحیت دادگاه بدوی نسبت به متهمین
- ۴۲۰ - نامه اعتراضیه متهمین به قرار صادره
- ۴۲۱ - ادامه جلسات دادگاه
- ۴۲۸ - نامه اعتراضی در مورد سخنان وکیل
- ۴۲۹ - ادامه جلسات دادگاه
- ۴۴۳ - آرا دادگاه ها - محکومیت

فصل پنجم :

- جریان محاکمه در دادگاه تجدید نظر نظامی شماره ۲
دادرسی ارتش سال ۱۳۴۳
- ۴۴۹ - تجدید نظر (درخواست و جریان دادگاه)
- ۴۵۲ - جلسه یکم دادگاه تجدید نظر ۴۳/۱۲/۰۶
- خلاصه بیانات رادنیا در رد صلاحیت و نقایص
- در جلسات اول و دوم و سوم دادگاه تجدید نظر ۶ و ۹ و ۴۵۵۴۳/۱۲/۱۲
- ۴۸۳ - اعتراضیه سید مصطفی مفیدی در جلسه سوم دادگاه تجدید نظر
- ۴۹۴ - دفاعیه اعتراضی محمد بسته‌نگار در رد صلاحیت
- ۵۱۶ - ادامه جلسات دادگاه
- ۵۱۹ - خلاصه بیانات اعتراضی رادنیا در پاسخ دادستان
- ۵۳۳ - خلاصه جواب اعتراضیه بسته‌نگار به ایرادات دادستان
- ۵۳۹ - ادامه جلسات دادگاه
- ۵۴۶ - اعلام سکوت سه نفر متهمین در دادگاه نظامی
- ۵۴۹ - ادامه جلسات دادگاه
- ۵۵۶ - خلاصه جریان دادگاه تجدید نظر (۴۳/۱۲/۲۰)
- ۵۸۲ - مکاتبات رادنیا (فرجام خواهی و ...)
- ۵۹۷ - ضمیمه: گزارشی از دادگاه سوم اعضای نهضت
- ۶۰۰ - ضمیمه: دفاعیات مجتبی مفیدی در دادگاه بدوی
- ۶۰۹ - عکسها
- ۶۱۳ - فهرست اعلام

به نام خدا

مقدمه

مجموعه صفحاتی از تاریخ معاصر شامل اسناد، بخشی از مقاومت و مبارزات ملت ایران طی ۲۵ سال از کودتا (مرداد ۱۳۳۲) تا انقلاب اسلامی (بهمن ۱۳۵۷) می‌باشد. اسناد نهضت مقاومت ملی ایران (۱۳۳۲ تا ۱۳۳۹) در ۵ جلد جمع‌آوری شده که تاکنون سه جلد آن منتشر گردیده است. و دو جلد دیگر در دست چاپ است.

از این مجموعه چندین جلد، شامل مدافعات مرحوم مهندس بازرگان و یادداشت‌های روزانه ایشان در زندان و اسناد دیگری از نهضت آزادی ایران، هر یک به طور جداگانه تاکنون چاپ و منتشر شده است. آنچه پیش رو دارید مجموعه جدیدی از تاریخ قبل از انقلاب اسلامی ایران است که از دو قسمت اصلی تشکیل شده است.

قسمت اول این مجموعه، یادداشت‌های روزانه شادروان مرحوم عباس رادنیاست که در طی سه نوبت بازداشت وی که در دادگاه‌های نظامی در سالهای ۱۳۴۰ - ۱۳۴۳ و محکومیت در زندان‌های زمان شاه نوشته شده است. در این یادداشت‌ها مرحوم رادنیاست، شرایط خاص زندان‌ها، روحیه زندانیان و هم چنین روحیه و برخورد زندانبانان با زندانیان را به تصویر کشیده است. این یادداشتها، اگر چه بیشتر تشریح وقایع روزانه در زندان است و کمتر به تحلیل وضعیت پرداخته شده است، با وجود این تصویر کم و بیش روشنی از اوضاع سیاسی کشور و روحیه مبارزان ملی - مذهبی، و اولویت‌های آنان و نگرش‌های عام را ارائه می‌دهد.

قسمت دوم حاوی دو فصل شامل اسناد مربوط به بازداشت، محاکمه و محکومیت شادروان رادنیاست می‌باشد که حاوی کیفرخواست دادستان ارتش، مدافعات ایشان، مکاتبات وی با مقامات مسئول و بالاخره قرار مجرمیت و محکومیت ایشان

می‌باشد. (۱)

در نوبت اولی که مرحوم رادنیآ به مدت ۷ ماه بازداشت شد، قرار بود وی بعد از پایان دادگاه اول سران و اعضا نهضت آزادی ایران به اتفاق ۷ نفر دیگر از اعضا (از جمله آقایان محمد رحیم عطایی، عباس سمیعی، محمد بسته نگار و مصطفی مفیدی) محاکمه شود ولی واکنش عمومی مردم و هیجان بوجود آمده بر اثر محاکمه و محکومیت سران نهضت، هیأت حاکمه وقت را وادار به، تعویق انداختن محاکمه اعضای نهضت نمود و این گروه از بازداشت شدگان، از جمله مرحوم رادنیآ بدون محاکمه آزاد شدند. اما سه ماه بعد از آزادی از زندان، رادنیآ بار دیگر همراه با آقایان محمد بسته نگار و مصطفی مفیدی دستگیر و محاکمه شد. در این بخش از مجموعه، اسناد کیفرخواست دادستان ارتش علیه رادنیآ، بسته نگار و مفیدی، مدافعات کوبنده آنان در دادگاه بدوی و تجدیدنظر آمده است.

دقت در یادداشت‌های روزانه مرحوم رادنیآ و مدافعات وی و هم‌زمانش در بی‌دادگاه‌های ارتش زمان شاه، خصوصاً برای نسل جوان کشورمان، به اندازه کافی گویای جو سیاسی زمان، روحیه بسیار قوی و تسلیم‌ناپذیر این دلاوران صحنه نبردهای سیاسی علیه استبداد بی‌رحم سلطنتی در دفاع از حقوق ملت ایران می‌باشد.

در چاپ این اسناد، سعی شده است هیچگونه تغییری در مطالب آن داده نشود و حتی‌الامکان حتی از ویرایش‌های زبانی نیز پرهیز گردیده است تا اصالت آنها محفوظ باقی بمانند.

متن یادداشت‌های روزانه شادروان عباس رادنیآ و اسناد محاکمه‌اش را خانواده آن مرحوم و برادر بزرگوارش آقای عبدالله رادنیآ در اختیار گذاشتند. آقای محمد بسته نگار که خود همراه مرحوم رادنیآ، در آن زمان بازداشت، محاکمه و محکوم شدند، اسناد

۱- توضیح: در هنگام تدوین و آماده‌سازی این مجموعه برای انتشار، به اسناد جدیدی مربوط به بازداشت و محاکمه اعضای دیگر از نهضت آزادی ایران، آقایان محمد بسته نگار و مصطفی مفیدی، همراه با سایر یادداشت‌های مرحوم رادنیآ دسترسی پیدا شد و در نتیجه کار تدوین و چاپ این مجموعه تا تاریخ حاضر به تعویق افتاد.

محاکمات در دادگاه‌های بدوی و تجدیدنظر را تکمیل کردند و متن مدافعات خود و آقای مصطفی مفیدی را، با بزرگواری در اختیار گذاشتند تا این مجموعه کامل گردد. ایشان همچنین، در تنظیم و تدوین مطالب این کتاب کوشش فراوانی مبذول داشتند که امیدواریم سپاس ما را بپذیرند.

در ابتدای این مجموعه، زندگی‌نامه مرحوم رادنیاء، آمده است. علاوه بر این، در میان یادداشت‌های روزانه مرحوم رادنیاء در زندان با متنی برخورد شد که شرح کامل گزارش دیدار جناب آقای دکتر سبحانی و شادروان مرحوم مهندس بازرگان و مرحوم مهندس حبیبی با دکتر امینی نخست وزیر وقت می‌باشد. این بزرگواران در زندان بودند که آنها را برای دیدار و مذاکره با دکتر امینی به نخست وزیری بردند. بعد از اتمام این دیدار و برگشت به زندان، مرحوم مهندس بازرگان گزارش ملاقات و مذاکره را به دوستان و هم‌زمان زندانی خود می‌دهد. اگرچه این گزارش ارتباطی به خود مرحوم رادنیاء ندارد، اما از این نظر که اولاً در مجموعه یادداشت‌های زندان او آمده است، و ثانیاً در هیچ کجای دیگر، گزارش این دیدار نیامده است و ثالثاً این گزارش در کنار یادداشت‌های روزانه مرحوم رادنیاء و مدافعات وی و هم‌زمانش در دادگاه‌های نظامی، تصویر بهتری از مبارزات و مقاومت‌های آن زمان را ارائه می‌دهد. درج آن را در این مجموعه مناسب دیدیم.

از تمام کسانی که در تهیه و تدوین این مجموعه ما را یاری داده‌اند، خصوصاً سرکار خانم صفا بیطرف و آقای محمد جعفر عمادی و هم چنین خانواده محترم رادنیاء صمیمانه تشکر می‌نمایم. امید است خاطرات مقاومت‌ها و مبارزات نسل گذشته ایران برای نسل کنونی کشورمان، کمک مفید و مؤثری در شناخت فرایندهایی که به انقلاب اسلامی ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ منجر گردیده باشد. درود و رحمت خدا بر همه آنهایی باد که برای آزادی ملت و آبادی ایران عزیز و سربلندی اسلام مجاهدت کرده و می‌کنند.

ابراهیم یزدی